Magiczny Kraków

Emaus 2022 – przed nami odpust w nowej formule

2022-02-06

Emaus, czyli tradycyjny, wielkanocny, ludowy jarmark o kilkuwiekowej tradycji i jednocześnie jeden z najbardziej rozpoznawalnych i najbarwniejszych elementów krakowskiego folkloru, od najbliższej edycji będzie organizowany przez miasto.

Tradycja jarmarku od lat fascynuje etnografów, historyków i etnologów, dzięki czemu krakowski Emaus jest dogłębnie zbadany i udokumentowany. Wydarzenie w ostatnich latach nie miało organizatora, dlatego w trosce o kulturalne dziedzictwo inicjatywy, po konsultacjach z przedstawicielami Rady Dzielnicy, parafii św. Salwatora, znawcami folkloru zwierzynieckiego, ekspertami Muzeum Krakowa i Muzeum Etnograficznego, podjęto decyzję, że opiekę organizacyjną nad wydarzeniem sprawować będzie Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa. Realizację przedsięwzięcia powierzono Krakowskiemu Forum Kultury.

– Mając na uwadze znaczenie zwierzynieckiego odpustu dla dziedzictwa kulturowego Krakowa, jego popularność wśród mieszkańców, ale także w trosce o jego wysoką jakość i kontynuację tradycji emausowych podjęliśmy decyzję o przejęciu całościowej odpowiedzialności za organizację i kompleksową obsługę tego wydarzenia – informuje Katarzyna Olesiak, dyrektorka Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa.

Rodowód Emausu sięga XII wieku, a znana dziś atmosfera kolorowego jarmarku ukształtowała się w XIX wieku. Wydarzenie stało się wówczas miejscem sprzedaży słodyczy i tradycyjnych zabawek ludowych, m.in. figurek, popularnych dekoracji wielkanocnych, pisanek czy charakterystycznych dla Krakowa drzewek emausowych rzeźbionych w drewnie i ozdabianych drewnianymi ptaszkami oraz kolorowymi kwiatami. W ostatnich latach, w związku z zalewem zabawek masowej produkcji i zatarciem się wielu typowo krakowskich tradycji, odpust zatracił wiele ze swojej autentyczności. Zamiast rękodzieła częściej można było tu spotkać importowane, plastikowe produkty, które nie mają związku z tradycją rzemiosła ani też z ludową czy wielkanocną twórczością. Wydarzenie przybrało charakter chaotyczny, a towar prezentowany był na przypadkowych i niespójnych stoiskach.

W opiniach ekspertów na Emausie zanika tradycja rzemiosła artystycznego, komercjalizacja przeważa nad funkcjami kulturalnymi, a produkowane masowo przedmioty z Azji wypierają to, co kiedyś stanowiło istotę asortymentu kiermaszu.

– Nie ulega wątpliwości, że mamy do czynienia z jedną z najciekawszych tradycji naszego miasta, która domaga się natychmiastowego zaopiekowania. To tu, na Półwsiu Zwierzynieckim, w okolicach klasztoru norbertanek, powstała rozpoznawalna tradycja, która ma silny, wielowiekowy związek z wieloma innymi, takimi jak spływ flisaków, lajkonik zwierzyniecki czy szopkarstwo. Podobnie jak w przypadku podgórskiej Rękawki, organizowanej przez Centrum Kultury Podgórza, kompleksową organizacją Emausu zajmie się teraz miejska instytucja – Krakowskie Forum Kultury, które zaproponuje program kulturalny oraz zadba o właściwą estetykę i infrastrukturę wydarzenia. Partnerami merytorycznymi będą Muzeum Krakowa i Dom Zwierzyniecki, parafia św. Salwatora, Rada Dzielnicy Zwierzyniec, a także Muzeum Etnograficzne. Chcemy zahamować postępującą

komercjalizację i wyeliminować kontrowersyjne produkty dostępne na jarmarku. Wierzę, że stopniowo uda się przywrócić to, co budowało sławę krakowskiego Emausu przez wieki, że kontekst historyczny i potencjał turystyczny tego wyjątkowego wydarzenia pomogą nam przybliżać i promować bogate dziedzictwo kulturowe Krakowa – tłumaczy Robert Piaskowski, pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. kultury.

Wprowadzane zmiany poprzedziła seria spotkań odbywających się od października 2020 r., w których wzięli udział przedstawiciele Urzędu Miasta Krakowa, etnografowie, antropolodzy, historycy, przedstawiciele Rady i Zarządu Dzielnicy VII Zwierzyniec, przedstawiciele Muzeum Krakowa, proboszcz i rada parafialna kościoła ss. norbertanek oraz środowisko akademickie. Podczas spotkań omawiano tematy związane z elementami obrzędowymi i fenomenem wydarzenia. Przedstawiciele miasta rozmawiali także o kwestii wymagającej interwencji i regulacji, czyli sprzedaży tzw. figurek Żyda z pieniążkiem.

Działania zmierzające do zmiany charakteru odpustu – z chaotycznego wydarzenia handlowego nastawionego na sprzedaż jak największej liczby towarów niskiej jakości na wydarzenie kulturalno-handlowe – wpisują się w strategię miasta związaną z troską o podtrzymywanie niematerialnych tradycji Krakowa. Przykładem może być organizowany przez Muzeum Krakowa (od 1976 roku) konkurs na najlepszą tradycyjną pamiątkę i tradycyjną zabawkę z Emausu, a także realizowany od ośmiu lat konkurs na drzewko emausowe.

Dzięki wprowadzanym zmianom i działaniom realizowanym długofalowo i we współpracy z różnymi instytucjami forma Emausu – wyjątkowego, krakowskiego, wielkanocnego wydarzenia skupi się na pielęgnacji i rekonstrukcji tradycji ludowych, folklorystycznych, etnograficznych i estetycznych, a także na podtrzymywaniu tradycji rzemiosła artystycznego i wzornictwa związanego z tym szczególnym odpustem.

Wytyczne dla wystawców zainteresowanych udziałem w tegorocznym Emausie zostaną opublikowane w pierwszej połowie lutego. Regulamin odpustu będzie dostępny na stronie Krakowskiego Forum Kultury **krakowskieforum.pl** oraz w Biuletynie informacji Publicznej Miasta Krakowa **bip.krakow.pl**.

Szczegółowe informacje dotyczące organizacji tegorocznej edycji odpustu można uzyskać w Krakowskim Forum Kultury pod nr tel. 503 754 342 (od poniedziałku do piątku w godzinach 10.00-16.00).